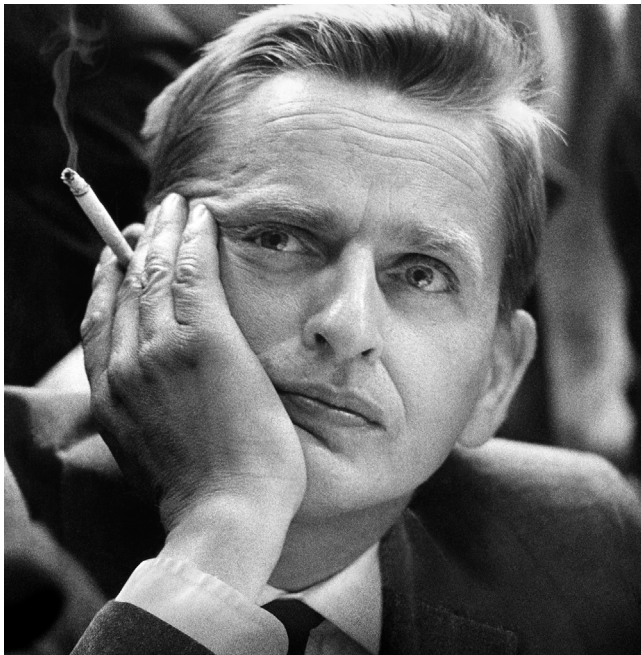

RECENSION

Olof Palme i *Palme* Foto: Sven-Erik Sjöberg

Palme

Olof Palme var den begåvade överklassyngligen som, när han reste i USA och såg fattigdomen, blev hängiven socialdemokrat. Han anställdes av Erlander och förutspåddes en lysande politisk karriär. Som politiker dominerade han sin samtid och lämnade ingen oberörd. Han utsattes för hätska personkampanjer och det ouppklarade mordet är ett oläkt sår i den svenska samhällskroppen. I *Palme* fogar Kristina Lindström och Maud Nycander samman kända arkivklipp till en kronologisk berättelse.

Klipp om Olof Palme, som vi tidigare sett isolerade från varandra i andra sammanhang, ger här en helhetsbild av en annan tid, ett annat samhälle.

De olika arkivbilderna kompletteras och kommenteras med intervjuer av vänner, politiska medarbetare och motståndare samt familjen Palme. Aldrig tidigare visade super8-filmer från familjens eget arkiv visas nu för första gången offentligt. De bidrar till ytterligare en dimension; fram träder, inte bara en exceptionell politiker, utan också en älskad pappa och make.

Palme är utan tvivel ett fascinerande dokument. En ambitiös film, viktig i en tid när historielösheten hotar att breda ut sig. Saknar jag något är det dateringen av intervjuerna med vänner och politiska motståndare. Följden blir en viss otydlighet, att sammanhang som kräver förtydliganden ibland blir hängande i luften.

Vissa inslag, som vill visa Palmes raljanta, nedlåtande och fräna ton i debatterna, är inte helt övertygande exempel. Likaså kunde den personföljelse och hat Palme utsattes för i media och politiken, framför allt från höger, fått större utrymme. Inte minst med tanke på att Palme mördades. Vilka av de politiska motståndarna kritiserade dessa yttringar? Det hade varit intressant att veta.

Också bilden av "vänstern", som ofta hamnade på kollisionkurs och kritiserade socialdemokratien under 1960- och 70-talen, blir något onyanserad. Vilken "vänster" som avses framgår inte alltid. Det fanns många grupperingar, och att bunta ihop alla i en hög är lite slarvigt.

Ändå lyckas filmen ge en både själfyllt och engagerande bild av en politisk arbetsnarkoman, som brann för sin ideologi, alltid beredd att ta debatten. Palmes övertygelse om social rättvisa, solidaritet och fred bär hans politiska gärnings signum. Hans insikt om och

Originaltitel: Palme
Regi: Maud Nycander, Kristina Lindström
Producent: Fredrik Heinig, Mattias Nohrborg
Musik: Benny Andersson
Klippning: Andreas JonssonNiels, Pagh Andersen, Hanna Lejonqvist
Sverige 2012
Längd i tid: 1 tim 45 min
Åldersgräns: tillåten från 7 år
Distributör: Scanbox Entertainment Sweden AB

klara ställningstagande mot främlingsfientlighet och segregation är befriande att höra. En människa var en människa. Han var färgblind, som Desmond Tutu uttrycker det. Palme tog ställning och vågade uttrycka obekväma sanningar om apartheid, om diktaturerna i öst och väst och USA:s krig i Vietnam. Han blev en internationellt uppmärksammas röst i världspolitiken, både kontroversiell och respekterad.

Inrikespolitiskt var det svårare. När rekordåren var förbi kom motgångarna på 70-talet. Alla "affärer"; fackpampar, IB, Bergman, Lindgren, Geijer, och valförlusten 1976, fick bilden av en fläckfri socialdemokrati att rämna. Palmes förnekelse om åsiktsregistreringen innebar att förtroendet för honom minskade. 44 år vid makten hade gjort det statsbärande partiet fartblint.

Tiden i opposition, med en del svårhanterliga frågor som kärnkraft och löntagarfonder, slet på Palme och socialdemokratien. Valsegern 1982 sågs därför som en stor framgång.

Det samhälle som beskrivs i *Palme* är smått idylliskt, trots vänstervåg med kårrockupation, gruvstrejk och många andra politiskt laddade händelser. Känslan av att det var mer spännande med tydligare politiska skiljelinjer på Palmes tid är påtaglig. Idag är det svårt att se några större ideologiska skillnader hos riksdagspartierna. Socialdemokratiens ideologiska förändring är märkbar. Partiet har förlorat mycket av sin tidigare identitet. Man har banat väg för utförsäljningar av våra gemensamma tillgångar, privatiseringar och avregleringar och blivit ett parti med svag profil, med få politiker som sticker ut.

På så vis blir filmen om Olof Palme och hans tid en nostalgisk resa, inte utan saknad. Palme var en sammansatt människa, omdiskuterad och ifrågasatt, och alltid i fokus.

Som åskådare och samhällsmedborgare bjuds vi på en minnesvärd historiektion. *Palme* är inget slutgiltigt porträtt av Sveriges kanske främste politiker, men en medryckande och angelägen samhällsskildring, inte minst för dem som inte var med då.

Mats Sladö

FILMRUTAN